

LA FORMACIÓ INICIAL I CONTINUADA DEL PROFESSORAT

(PONÈNCIA S.T.E.I.)

La Formació Inicial i Continuada -o postinicial- del Professorat constitueix un procés ininterromput de perfeccionament en els aspectes científics, psicopedagògics i didàctics, que ha d'abastar la totalitat de la seva vida professional. Aquest procés, adreçat a la millora de la qualitat de l'ensenyament i a la realització professional dels Ensenyants rep el nom de Formació Permanent del Professorat.

1.- Per a què es forma?

La submissió del procés de Formació Permanent a l'objectiu de produir una millora en el sistema educatiu i en la qualitat de l'ensenyament fa que sigui, en darrer terme, el model d'escola al qual volem arribar el que determini els objectius de la Formació Permanent.

Així, un model d'escola gestionada democràticament per la comunitat escolar, i sostinguda amb doblers públics, requereix uns professionals de l'ensenyament capacitats per intervenir activament en l'organització i funcionament de l'escola.

Una escola arrelada a l'entorn i que utilitzi plenament el català requereix un Professorat coneixedor en profunditat de la nostra llengua i cultura, i de les característiques socials, econòmiques i polítiques del medi en el qual treballen.

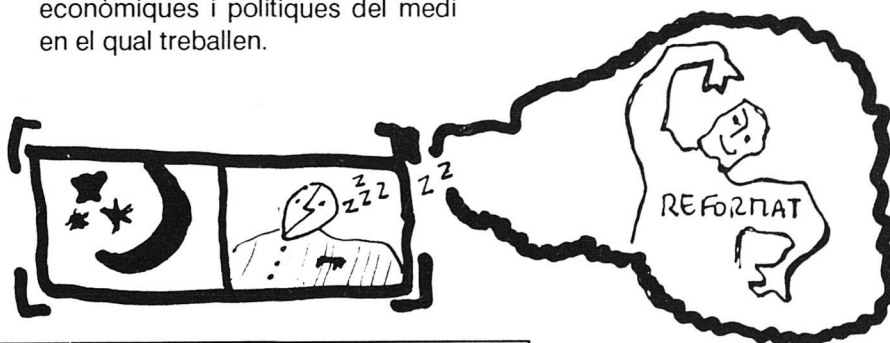
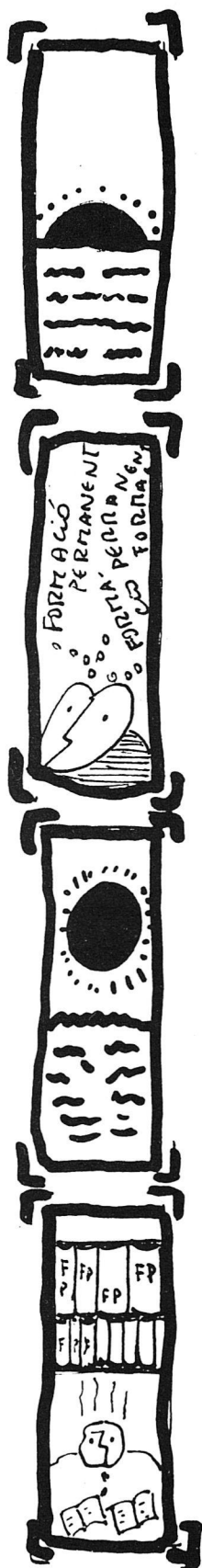
Una escola que es proposi educar científicament requereix un Professorat amb formació bàsica en els camps de la pedagogia, la psicologia evolutiva, les didàctiques general i especial, etc. I requereix, a més a més, professores i professors que reflexionin i investiguin sistemàticament sobre la seva tasca, per tal de modificar-la.

Una escola que vulgi preparar homes i dones capaços de participar plenament en el procés productiu, evitant la submissió del país a la investigació i la producció tecnològica exteriors, requereix un Professorat coneixedor dels avanços científics i tècnics, que trasmeti coneixements i habilitats actualitzats.

Una escola, finalment, que hagi de contribuir a la conservació del medi i els recursos naturals ha de comptar amb un professorat sensible i assabentat de la problemàtica ambiental, i coneixedor dels principis, mètodes i continguts de l'Educació Ambiental, per tal de trasmetre unes actituds conservacionistes fonamentades racionalment.

2.- Com ha d'ésser la Formació Permanent?

L'assoliment d'aquests objectius

generals de Formació del Professorat requereix uns esquemes d'actuació prou diferents dels actuals.

En primer lloc, cal definir una professió d'ensenyant que, d'una banda, no estigui devaluada quant al sistema d'accés, contingut, durada, remuneració i prestigi social. D'una altra, és necessari definir un sistema de Formació coherent amb el model de Cos Únic d'Ensenyants que defensam.

Per això, proposam una Formació Inicial igual quant a durada per a tots els ensenyants, des del nivell d'Educació Infantil fins a la Universitària, amb una titulació de Llicenciatura Universitària. Aquests estudis haurien de constar d'uns nivells de formació bàsica comuns, i uns continguts diferenciats segons el nivell al qual vulgui accedir el futur docent.

La uniformitat de titulació representa:

a) Donar resposta al fet incontestable que les dificultats i la importància de l'ensenyament és igual en tots els nivells educatius -universitaris i no universitaris- i, en conseqüència, són també iguals -quantitativa però no qualitativament- els requeriments de la formació inicial.

b) Possibilitar la mobilitat dels docents en ambdós sentits del sistema educatiu, cosa molt beneficiosa per aquest.

c) Vèncer les tendències corporativistes dels cossos d'ensenyants actualment existents.

La formació, entesa com a un procés continu que condueix a una veritable professionalització dels ensenyants, ha d'estar vinculada a la investigació que es desenvolupa a l'àmbit universitari i no universitari; i ha d'estar fortament lligada a la pràctica educativa per tal de poder incidir en aquesta.

Aquests dos requeriments condi-

cionen quines han de ser les instàncies responsables de la formació inicial i permanent, tal com s'exposarà a l'apartat següent.

El procés de formació inicial ha de garantir el coneixement dels aspectes psicopedagògics i didàctics bàsics, i dels continguts científics que s'han d'impartir d'acord amb el nivell d'especialitat, per àrees en els nivells primaris i per disciplines en els secundaris.

Aquest plantejament requereix la intervenció en la formació inicial dels Departaments de Pedagogia, responsables dels mòduls bàsics -pedagogia, didàctica general, psicologia evolutiva, etc.- i altres Departaments Universitaris, responsables d'impartir els continguts científics i les didàctiques especials. La durada dels estudis universitaris corresponents a la formació inicial no hauria d'ésser inferior als quatre anys.

La vinculació de la formació inicial a la pràctica docent requereix la intervenció en aquest període de professorat amb experiència procedent dels distints nivells de l'ensenyament no-universitari. Els alumnes han d'anar-se incorporant, especialment en els darrers cursos, a la docència real mitjançant un sistema de pràctiques tutelades i amb el treball en grup i seminaris permanents constituïts per professors en exercici.

La incorporació als Centres requereix, en primer lloc, una profunda revisió del sistema d'accés, eliminant l'actual sistema d'oposicions i establint en canvi, un procés continu d'orientació selectiva al llarg de la formació inicial i continuada. Això implica també, naturalment, l'eliminació de l'obsolet i inútil Curs d'Adaptació Pedagògica.

Els dos primers anys de vida professional han de fer-se mitjançant cursos d'inducció realitzats a centres seleccionats pel seu model organitzatiu i la qualitat del seu projec-

te educatiu. Els cursos d'inducció han d'ésser tutelats per un equip integrat per professors en actiu del propi centre, professors universitaris experts i responsables d'Àrea/Cicle dels Centres de Professors.

3.-On s'ha de formar el Professorat?

Les instàncies responsables d'una formació inicial i permanent amb les característiques indicades han d'ésser:

a) El Departament Universitari de Ciències de l'Educació i els distints Departaments Universitaris. Aquests darrers hauran d'incorporar els especialistes necessaris en didàctiques especials. Ambdós hauran també d'incorporar docents amb experiència procedents dels distints nivells no-universitaris.

Les actuals Escoles Universitàries de Formació del Professorat haurien d'integrar-se als distints Departaments Universitaris en un termini raonable i respectant-se, òbviament, tots els drets adquirits pel Professorat actual de les mateixes.

b) Els Centres de Professors han de mantenir-se com a instruments preferents per a la formació permanent del Professorat i la promoció de la Renovació Educativa, reforçant el model actual d'autonomia de decisió i gestió democràtica.

c) Els Moviments de Renovació Pedagògica, que constitueixen, des de la seva independència que s'ha de preservar, l'àmbit preferent per a una reflexió en profunditat per al canvi del sistema educatiu.

d) Altres àmbits de formació -empreses, institucions, etc.- que poden connectar la formació del professorat amb el món industrial, social, econòmic i cultural reals.

La coherència entre formació inicial i post-inicial, com a procés continu que ha d'ésser, requereix la

coordinació i col.laboració permanent entre les diverses instàncies responsables.

4.- Qui ha de formar el Professorat?

D'acord amb les anteriors indicacions, el Professorat no pot ésser, en cap cas, un simple receptor de formació impartida per experts.

Tot partint de la consideració dels professors i professores com a autèntics professionals són ells mateixos els responsables del seu procés de formació, mitjançant la reflexió i la investigació lligades a la pràctica docent.

Per això, els formadors del professorat en les etapes inicials i, especialment, post inicial, són fonamentalment col.laboradors, assessors i estimuladors d'aquests processos d'autoformació que duu endavant el professorat, individual i col.lectivament.

El professorat responsable de la formació d'altres professors ha d'estar vinculat a la pràctica educativa, raó per la qual optam per un tipus preferent de professorat que combini la docència a les escoles i instituts amb les tasques de formació del professorat.

5.- Quins són els mitjans necessaris?

Una formació de qualitat i present en tota la vida professional dels ensenyants requereix una inversió molt important en medis econòmics, humans i infraestructurals que la possibilitin, com ara:

a) Dotar de personal i recursos adequats als Departaments Universitaris responsables de la formació inicial.

b) Completar la xarxa de CEPs existent actualment fins acon-

seguir una ratio de mil a mil cinc-cents professors per cadascun.

c) Incrementar la plantilla d'experts en formació dels CEPs, en proporció adequada al nombre de professors adscrits per àrea/cicle o matèria i dotar-los d'una reducció de temps lectiu equivalent a un mínim del 50%.

d) Establir un sistema de formació mitjançant períodes sabàtics que permetin el reciclatge del professorat necessari per adoptar noves metodologies o continguts (nous mòduls a F.P., ensenyament encatalà, educació física, idiomes, logopèdia, etc.).

D'una manera especial i donades les circumstàncies socio-lingüístiques actuals s'ha d'organitzar un reciclatge per als mestres que ho necessitin i un període de formació a temps complet per als qui accedeixin a l'ensenyament ignorant la nostra llengua.

e) Dotar tots els Centres amb professorat complementari per tal que tot el professorat pugui disposar del temps equivalent a dues setmanes lectives anuals per assistir amb caràcter obligatori a les activi-

tats de formació que trïi. Així mateix, s'establiran determinades limitacions per donar coherència a aquesta formació.

f) Considerar les activitats de formació no obligatòries com a mèrits als efectes exclusius de canvi de nivell educatiu i d'accés a funcions dins el sistema de formació inicial i continuada.

g) Increment del nombre de llicències per estudis, tot mantenint el 100% dels conceptes retributius. L'adjudicació de les llicències ha d'estar a càrrec d'una comissió, amb representants de Direcció Provincial, Centres de Professors, Moviments de Renovació Pedagògica, Universitat, Sindicats i Associacions Professionals.

Aquesta mateixa Comissió ha d'ésser l'encarregada de dissenyar, a partir del coneixement exacte dels recursos de formació disponibles, i de les necessitats detectades per distints procediments, un Pla de Formació del Professorat coherent, racional i estalviador d'esforços i recursos.

h) Subvencionar moviments de Renovació Pedagògica i/o altres col.lectius que incideixin en la formació del professorat.

GAT. 725 C/31 DICIEMBRE, 12 Tels. 20 46 00-20 45 02-03

PALMA DE MALLORCA

L'AGENCIA AL SERVICI DEL POBLE MALLORQUI